

Всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 22 (1699)

П'ятниця, 1 червня 2012 р.

Видався з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ТАРАС ШЕВЧЕНКО РЕСТАВРУВАВ ІКОНУ ДВИ МАРІЇ ВОЛИНСЬКОГО СЕЛА СЕКУНЬ?

ТАК!

Віктор ЖАДЬКО,
доктор філософських
наук, професор,
радник міністра
культури України

На початку жовтня 1846 року в складі Археографічної комісії для збирання старих актів Тарас Шевченко разом з професором університету св. Володимира Миколою Іванішевим (1811–1874) війшов на Волинь, щоб зробити малярії з історичних пам'яток: будівель, городищ, і могил, зібрати народні перекази, пісні, казки. Зберігся запис за 15 жовтня 1846 року в журналі Волинської духовної консисторії про «...сприяння Шевченкові під час огляду церков і монастирів».

Не могли дослідники оминути й волинського села Секунь (нині Старовижівський район). Тут, у ста-ровинній дерев'яній церкви св. Михаїла було поховано Михайлова Калимета, скарбника московського князя Андрія Курбського, який не раз вигравав битви з татарами й німцями. У липні цього ж року князь отримав від короля грамоту на Ковельський маєток, у тому

числі й на село Секунь. Дияконом у місцевому храмі був тоді Григорій Антонович. Він та настоятель храму отець Ілля Мусієвич зустрічали гостей й допомагали прибулим владнати побутові проблеми, ознайомитися з храмами та їхнім майном.

Секунь — назува поселення слід шукати в сивій давнині, його історія непроста: тут відбулася одна з найжорстокіших січей. У першій половині XVI століття поселення належало ще до Сангушків, а 1564 року польський король подарував князю Андрію Курбському, а той — своєму управителеві Іванові Калимету, якого 1572 року вбив князь Дмитро Курцевич-Булига, після чого воно перешло двоюрідному братові управителя Михайлова Калимета, який в 1572–1588 роках побудував у селі дерев'яну церкву св. Михаїла, священиком якої став І. Мусієвич. Можливо, він перший і зустрічав Тараса Григоровича й очевидно попросив художника відреставрувати для храму ікону, яку Шевченко на-

Запрестольний образ Діви Марії, реставрований Т. Шевченком

Королева Бона

звав «Діва Марія». Про цей факт розповідають у своїх дослідженнях пошуковці Володимир Лис, Петро Мазур, не оминув його й краєзнавець Володимир Рожко. Зокрема, в його статті «Волинські ікони пензля Тараса Шевченка» стверджується, що митрополит УАПЦ Никанор Абрамович,

будучи благочинним другої округи Ковельського повіту в 1934–1942 роках, під час своєї першої візитації до Свято-Михайлівського храму в Секуні у документах парафії знайшов книгу «Опис церковного имущества», заведено ще 1806 року. В книзі містився перелік церков-

ного майна, що належало Секунському храмові. У примітці навпроти запису «Образ Божої Матері за Престолом» стояла нотатка: «В 1846 году образ сей решаврирован проезжим живописцем Тарасем Шевченком». Отже, документи, історичні джерела й народні перекази свідчать: запрестольна ікона в Секуні була образом, до якого торкнулася рука художника Тараса Шевченка під час перебування на Ковельському Поліссі в середині жовтня 1846 року.

Про це стверджує й релігійно-освітній діяч, протоієрей Михаїло Тучемсь-

(Закінчення на 7-й стор.)

Вітання міністра культури України Михаїла Кулинича та першого заступника міністра культури Юрія Богуцького

З НАГОДИ ДНЯ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ І КУЛЬТУРИ

Шановні учасники зібрання!

Сьогодні ми зібралися з нагоди важливого для всіх слов'янських народів свята — Дня слов'янської писемності і культури. У цей день вшановуємо і з відчінністю гадуємо святих рівноапостольних першопросвітників Кирила і Мефодія, творців слов'янської азбетки — кирилиці, яка стала основою писемності багатьох народів у світі.

Роль цих подвижників віри у розвитку культури слов'ян є на правду неоціненою. Їхня передкладацька діяльність сприяла тому, що слов'янські народи отримали церковні книги, а також літургію зрозумілою їм мовою. Таким чином, брати Кирило і Мефодій виконали Біблійну настанову нести Слово Боже рідною для кожного народу мовою, яку, зокрема, озвучив апостол Павло у першому посланні до коріння: «Але в Церкві волю п'ять слів зрозумі-

лих сказати, щоб і інших навчити, аніж десять тисяч слів чужою мовою!» (1 Кор. 14:19).

Старослов'янська мова, заснована на кирилиці, у середньовічній Європі стала третьою за важливістю після грецької і латини, а отже, слов'яни посили свое гідне місце у світовому культурному просторі. Поява азбетки і виникнення писемності сприяли самобутньому розвитку літератури й освіти на слов'янських теренах, долученню до світової скарбниці думки через перекладацьку діяльність. Крім того, створення уніфікованої для всіх слов'ян писемності мало велике значення в історії країн південносхідної Європи, відігравши позитивну роль у зміцненні їхніх культурних і духовно-освітніх зв'язків.

Бажаємо всім учасникам урочистого заходу успіхів і вагомих добутків у розвитку рідного слова й української культури.

У Сімферополі слов'янських вчителів Кирила і Мефодія вшановували досить урочисто. Відбулася ця подія 24 травня в пріміщенні універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка, працівники якої в тандемі з представниками Всеукраїнського інформаційно-культурного центру вже вкотре дбають,

ВІД ДНЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ — ДО МОВНОЇ КОЛОТНЕЧІ...

аби цей день не минув для містян непоміченим.

Відчувається, що в бібліотеці ради кожному гостю, нам видають навіть спеціальні бейджики, на яких позначена подія, і не-

вдовзі у найгарнішій «мармуровій» залі вже не лишається вільних місць.

Веде програму працівник Всеукраїнського інформаційно-культурного центру, заслужений артист АРК Аркадій Вакуленко. Й не тільки веде — «полюочи» на артистів, йому довелось навіть подорожувати Кримом. У результаті зіркою концертної програми став зразковий дитячий ансамбль «Зіркова капель». І хоча більшість юних артистів була незв'янським репертуаром ці співаки впорались якнайкраще.

(Закінчення на 4-й стор.)

4 820157 940020

МИС ФІОЛЕНТ ГРАБУЮТЬ!

Севастополю загрожує екологічна катастрофа! — б'ють на спох севастопольські екологи та науковці, три місяці поспіль звертаючись до найвищих інстанцій. У відповідь — суцільна тиша.

Добування піску біля мису Фіолент загрожує зсуви. Щодня, починаючи з лютого поточного року, дві баржі «Трофа» та «Печора» здійснюють по три рейси, вибираючи пісок з-під обривчастого берега мису Фіолент за допомогою спеціального устаткування. Пісок з дна Чорного моря користується попитом у будівельних компаній. Він не забруднений домішками й вважається універсальним будівельним матеріалом.

«Добування піску йде промисловими масштабами. Десять тисяч тонн за добу», — каже громадський екологічний інспектор Іван Подоляк.

На мисі розташоване чимале дачне містечко, яке може зсунутися в море. Руйнуватимуться людські оселі, гинуть люди. Й це ще не все, — застерігає науковий співробітник Інституту біології південних морів Олена Колесникова: «Якщо прибрати пісок, від-

буватиметься сильне замулювання, яке не витримують багато морських організмів, що живуть навіть поодаль від мису. Бо дрібнодисперсний мул швидко розноситься на величезні прибережні площини».

Хто винен і що робити? — тривожиться громадськість міста. Не інакше, як цей незаконний бізнес хтось «криє», бо вже давно цих добувачів піску можна було бы спинити. Проте вони продовжують свою справу, попри голос громадськості.

Учасники двох чи навіть трьох «круглих столів»: екологи, науковці, громадські діячі навіть депутат міськради, котрий очолює екологічну комісію, продовжують збиратися й слухати одне одного. Звісно, що такі проблеми під час проведення «круглого столу» можна лише окреслити — вирішуються вони в інших кабінетах. (Власники суден, що добувати пісок, запрошувались на ці заходи, але жодного разу не з'явилися). Голова екологічної комісії міськради, депутат Карп Булатов пообіцяв розглянути питання на сесії після прийняття відповідного рішення звернутися до прокуратури міста. Голова Ради громадсь-

ких екологічних організацій Маргарита Литвиненко повідомила, що вже направлені листи міністру екології й навіть в Адміністрацію Президента. Проте, як мовиться: «Віз і нині там».

На останньому з таких «круглих столів», що пройшов 14 травня, було ухвалене рішення 17 травня вивести городян на мітинг під стіни держадміністрації. Мітинг й справді відбувся, хоч і нечисленний. Останнім часом городян стали пасивними: кожен думає, що ця проблема його особисто не торкнеться. Така думка — хибна, бо незчувається, як біда підступить до кожної оселі. Мітинг нагадував гру в одні ворота. Люди тримали плакати зі зверненнями до керівництва міста та правоохоронних органів. Всі по черзі

знову нагадали, чим може закінчитися добування піску з-під обривчастого берега, на якому розташувалися численні бази відпочинку й дачне містечко. Проте до городян з будівлі держадміністрації виходити не вдавалося.

Насамкінець мітингу зачитали резолюцію: «...Ми, учасники мітингу, розірнююмо цей факт як екоцид та порушення прав мешканців Севастополя. Природні ресурси, які згідно з Конституцією України належать народові, нещадно знищуються купкою ділків, байдужих до людей та довкілля. З такою інтенсивністю добування піску зсуви обривчастого берега разом з будівлями неминуче стається...»

Коли мітингувальники вже почали розходитися, до них вийшов перший за-

ступник голови держадміністрації Сергій Савенков. Він повідомив, що влада не має повноважень заборонити добувати пісок біля мису Фіолент, позаяк власники суден мають дозвіл з Міністерства екології України. Тоді мешканці міста нагадали чиновникові, що влада міста покликана захищати громаду попри будь-які дозволи згори. Поведінка першого заступника голови держадміністрації здалася городянам просто дивовижною.

«Я вам більше не вірю!» — сказала голова Ради громадських екологічних організацій Маргарита Литвиненко, наблизившись до Савенкова майже впритул.

Мабуть, фраза цієї відчайдушної жінки таки зачепила чиновника за живе й стала вирішальною, бо того ж дня держадміністрація оприлюднила повідомлення Володимира Якуби про призупинення добування піску до з'ясування прокуратурою обставин цієї справи. Севастопольці того дня зіткнулися з полегшенням. Проте до повного вирішення проблеми ще далеко.

Як тут не згадати слова Прем'єр-міністра України Миколи Азарова: «...Екологічна ситуація в Україні доволі складна. Антропогенні й техногенні навантаження в декілька разів перевищують відповідні показники в розвинутих державах...» На думку глави уряду, за кожним проблемним напрямком треба встановити контроль як на рівні центру, так і на місцях. «...Треба повернути екологічному рухові престиж і силу». Ці слова глави уряду прозвучали 5 травня під час селекторної наради в Міністерстві екології України.

Прикметно, що саме на це міністерство, вірніше на його дозвіл, послався наш чиновник з держадміністрації, безсило розвівши руками перед громадою під час мітингу.

Лідія СТЕПКО
м. Севастополь

«КРИМПРИРОДА» БУДЕ ДЕРЖАВНОЮ

Вартість послуг державної лабораторії, яка запрацює на базі республіканського підприємства «Кримприрода», буде в 1,5-2 рази нижча, ніж у комерційних структурах, заявив голова Ради міністрів Криму Анатолій Могильов.

«У нас залишилася шикарна лабораторія, що робить аналізи, які інші лабораторії не роблять. Як з нею вчинити: списати і викинути? Нелогічно. Тому ми створили на її базі республіканське комунальне підприємство, яке буде платити кошти до бюджету», — сказав А. Могильов.

Глава уряду зазначив, що спроби

деяких політиків розкритикувати створення нового підприємства проектировані бажанням попіаритися.

23 травня депутати кримського парламенту проголосували за створення «Кримприроди» на базі лабораторії Республіканського комітету з охорони навколошнього природного середовища.

ПОНАД 30 МІЛІОНІВ — НА НАБЕРЕЖНУ

Судак отримає 34,4 млн. гривень з державного бюджету України на реконструкцію та благоустрій набережної, роботи проведуть до 1800-річчя заснування міста, повідомила прес-служба кримського уряду.

Проектно-кошторисну документацію реконструкції раніше схвалила філія підприємства «Спеціалізована державна експертна організація — Центральна служба Української державної будівельної експертизи» в Криму.

Судак відзначить ювілей у жовтні.

РОЗБАЗАРИЛИ ЗЕМЛЮ

Прокуратура Севастополя порушила кримінальну справу за фактом незаконного відчуження 0,6 га землі, розташованої в прибережній захисній смузі Чорного моря, що заподіяло державі 800 тисяч гривень збитку.

Під слідством опинилися посадовці головного управління Держкомзему в Севастополі, повідомила прес-служба наглядового відомства міста.

«У квітні 2010 року чиновники відомства не перевірили належним чином документи, надані для одержання державних активів на право власності на 6 земельних ділянок у Балаклавському районі, відведеніх з пошкодженням Земельного та Водного кодексів України», — йдеється в прес-релізі.

Справу порушили за ч. 2 ст. 367 Кримінального кодексу за факт неналежного виконання службових обов'язків. Санкція статті — покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 2 до 5 років з позбавленням права обійтися відповідні посади на строк до 3 років.

(За повідомленнями інформагентств)

ГІПОТЕЗУ ПРО ПОТОП ПЕРЕВІРЯТЬ БІЛЯ БЕРЕГІВ КРИМУ

Українська 5-та підводно-археологічна експедиція «Берег Богів» у Чорному морі перевірить гіпотезу про всесвітній потоп, повідомив керівник експедиції, заступник директора НДІ Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв Сергій Воронов на прес-конференції.

Він пояснив, що, згідно з теоріями деяких учених, легенда про всесвітній потоп, описаний у Біблії, має відношення до Чорного моря — через затоплення середземноморськими або каспійськими водами.

11 осіб розпочнуть шлях з Євпаторії і завершать його в Одеській області. Біля Криму вони мають намір дослідити затонулі тисячі років тому колишній морський берег, який зараз знаходиться під товщею води.

«Фахівці-археологи за допомогою візуалізації цього узбережжя зможуть врешті визнати з місцем розташування палеонтологічних стоянок, тобто стоянок доби кам'яного віку на морському узбережжі», — сказав С. Воронов.

Він нагадав, що і багато тисяч років тому Дніпро впадав у Чорне море. «Зарах на північно-західному шельфі України, на дні моря, знаходитьться русло Дніпра», — зазначив С. Воронов і додав, що експедитори дослідять затоплене морем прадавнє русло палеодніпра, на берегах якого могли розташуватися стоянки доісторичних людей.

Інше завдання експедиції — фото- та відеофіксація геологічних об'єктів, зокрема газових, метанових факелів, грязьових вулканів та карбонатних структур, — у зв'язку з необхідністю пошуків і розвідки нових джерел горючих корисних копалин, повідомив С. Воронов.

На маршруті було визначено 19 головних точок для досліджень. Загальна довжина маршруту — 494 км.

Учасники експедиції використовуватимуть телекерований підводний апарат «Софокл-1» з гідролокатором кругового обзору «Акінак». Підводно-технічне обладнання експедиції дозволяє робити дослідження на глибині лише до 100 м, тоді як американський апарат «Геркулес» спускається до 4 км.

<http://crimea.unian.net>

ВІД ДНЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ – ДО МОВНОЇ КОЛОТНЕЧІ

(Закінчення.

Поч. на 1-й стор.)

Без будь-яких зусиль підкорилася кримськотатарському хлопчині і колоритна російська пісня про «ай ти душеньку, красну девицю» та «доброго молодця». А фольклорний ансамбль «Росіяночка» (керівник Наталя Жимкіна), розкривши в піснях красу душі російського народу, віддав належне і культурі країни, в якій ми живемо.

У мене ти одна-єдина,
Одвічна радість і жура,
Ти будеш жити, Україно,
Країна щастя і добра, — такими словами завершили свій виступ жіночки в кокошниках.

Отже, моя думка, яка зародилася під час промов, що склали першу частину свята, залишалася незмінною: цьому дню можна було б присвоїти також назву дня толерантності. А з'явилася вона в мене у з'язку зі словами голо-ви Постійної комісії ВР АРК Сергія Цекова, який зауважив, що це свято об'єднує і що навіть підійшовши до «предводителя українського язика» в цій залі, він («предводитель» російської ідеї) зі своїм одівним опонентом не посварився. Хоча порох пан Сергій таки тримає сухим і, схоже, завжди готовий до бою.

Від імені генерального консула Російської Федерації в Криму та голови організації «Російська співпраця» виступив Олександр Пушкарьов і теж майже толерантно зауважив, що сутність об'єднавчої ідеї передовсім в об'єднавчій ролі російського слова, яке дозволяє знайти спільну мову кримчанам більш як 80 національностей.

Постійний Представник Президента України в Криму Віктор Плакіда зачитав привітання глави уряду Криму Анатолія Могильова, в якому йшлося, зокрема,

про духовне відродження народу, неможливе без шані до рідного слова.

Виступили також заступник мера Сімферополя Ілля Глазков, міністр культури Альона Плакіда, генеральний директор Всеукраїнського інформаційно-культурного центру Владислав Єрмаков. Говорили вони щиро і без підтексту (мовляв, усі ми походимо від одного слов'янського кореня) і всі рівні, але дехто все ж таки трохи «рівніший» за інших).

Екскурс в історію здійснив голова Спілки російських, українських та білоруських письменників Володимир Терехов. Він розповів, як рівноапостольні брати Кирило (в миру Костянтин) та Мефодій несли в люди Христове слово, як перед поїздкою в Моравію створили слов'янську азбуку, що стала «інструментом для утвердження самоідентичності народів». Володимир Павлович, від якого завжди можна очікувати різких випадків, цього разу побажав лише, щоб наша спільнота слов'янська писемність об'єднувалася народи. Тож і дійсно, чим не день толерантності?

До концерту приїдналися й інші брати-слов'яни: кілька вітальніх слів від імені кримських болгар сказав співак Петро Петков, голова польського товариства Юзефа Мешкова прочитала написаний польською мовою вірш кримського поета Зігмунда Левицького, який загинув кілька років тому.

А польський дитячий мистецький колектив «Задоринка» підкорив геть усіх своїми запальними танцями. Заключне слово на славу слов'янських просвітителів Кирила та Мефодія сказала директор бібліотеки Людмила Дроздова. І, розходячись по домівках, люди й гадки не мали, яке знайшов продовження цей

«день толерантності» у Києві.

Саме на нього, за іронією долі, привал розгляд законопроекту Колесніченка та Ківалова про регіональні мови, згідно з яким на територіях, де 10 і більше відсотків громадян посługовуються іншою, не державною мовою, вона набуває особливого статусу — регіональної. Теоретично цей закон покликаний захистити мови національних меншин, а практично — підвищити в Україні статус мови і без того агресивно налаштованої російськомовної більшості. А з природи того, що таким «особливим» регіоном стане вся наша держава, немає сумнівів. Зрозуміло, що владодіння державною мовою втратить і без того слабку мотивацію, а її використання дедалі звужуватиметься, і незабаром наші двадцятилітні завоювання буде зведено на нанівець. Тож, її прихильники в парламенті одразу спробували заблокувати розгляд цього закону, в результаті чого зчинилася посправжньому кривава бійка.

Цьому скандалу були частково присвячені дві популярні полі-

тичні телепередачі країни, що транслювалися в прямому ефірі наступного вечора. У відповідь на запитання, насільким актуальним є ухвалення такого закону, коли мовне питання, згідно з опитуванням, хвілює лише 4% громадян, поступаючись безрітіттю, низькою рівнем зарплат та пенсій, іншим соціальним питанням, гість передачі «Свобода слова» пан Колесніченко послався на необхідність ратифікувати відповідну міжнародну хартію, аби зберегти належний імідж у світі. Присутні на передачі цій версії не зовсім повірили, бо імідж України вже і так впав нижче плинтуса зовсім із інших причин, та ніхто з цього приводу не посипає голову попелом. До речі, ратифікувало цей документ всього вісім держав зі стабільною внутрішньою мовою ситуацією. І серед них, зрозуміло, немає Росії.

Не переконало й пояснення нардепа на програмі Савіка Шустера про необхідність виконувати передвиборні обіцянки, бо їх — непочатий край, а береться на озброєння лише найнесуттєві-

ша. Більшість присутніх зійшлися на тому, що йдеться передовсім про дешевий передвиборний піар, задля якого і громадського спокою не шкода.

Але ж севастополець пан Колесніченко добре знає ціну громадського спокою, зокрема в Криму. Бо навіть тут, як бачимо, відбуваються пошуки об'єднавчих ідеї. То задля якої ж великі мети можна усім цим ризикувати?

Втім, представництво МВФ в обмін на грошовий транш висунуло до України чергові вимоги, серед яких — підвищення ціни на газ та опалювання для населення. І воно — не останнє. Очікується подорожчання і електроенергії до 1 грн. за кВт/годину. То, можливо, мовна колотнеча й потрібна саме для того, щоб українці покірно і непомітно для себе скуштували цю гірку пілюлю?

Тамара СОЛОВЕЙ

* * *

Про те, як відзначали День слов'янської писемності і культури у Севастополі, читайте на 16-й стор.

ДЕ І КОМУ МОВА БІЛЬШЕ БОЛИТЬ?

КРИМ

Президія Верховної Ради Автономної Республіки Крим висловила стурбованість загостренням суспільно-політичної ситуації у Верховній Раді України при розгляді проекту закону України «Про засади державної мовної політики».

Про це говориться в тексті заяви Президії кримського парламенту, поширеній у понеділок у ЗМІ, передає кореспондент УКРІНФОРМу.

«Напередодні виборів опозиційні сили в парламенті України, не знайшовши обґрунтованих правових аргументів, стали відстоювати

свою позицію звичним для них силовим способом — шляхом зриву розгляду питання, відвертих хуліганських дій, блокування трибуни і роботи Верховної Ради України в цілому», — йдеться в документі.

У керівництві парламенту АРК вважають, що «переведення конструктивної дискусії з питання, яке зачіпає конституційні права мільйонів громадян України, в нецивілізоване русло» націлене на захист української мови, а «на радикалізацію ситуації в суспільстві», — зазначається в заяви.

Президія ВР АРК закликала політично відповідальні структури українського суспільства «дати відсіч провокаторам», не допустити нехтування прав етнічних меншин на вільне використання національних мов.

Як уже повідомляв УКРІНФОРМ, 24 травня опозиція намагалася заблокувати розгляд законопроекту «Про засади державної мовної політики». Сталася бійка між народними депутатами.

Про цю постраждав бютівець Микола Петruk, якому в сутинці розбили голову. Його забрала швидка допо-

мога. Одного з авторів законопроекту, регіонала Вадима Колесніченка, ударили по обличчю і розірвали сорочку. Прокуратура доручила столичній міліції провести перевірку за фактом інциденту у Верховній Раді 24 травня.

ЧЕХІЯ

Українські організації Чехії закликають українців світу стати на захист української мови. Про це йдеться у зверненні українських організацій у Чеській Республіці до українців світу, оприлюдненню на сайті «Української газети», що вийходить в Чехії.

Зокрема, звернення підписали організації «Українська європейська перспектива»,

«Українська ініціатива в Чеській Республіці», «Об'єднання українок у Чеській Республіці», «Укргазета», «Український журнал», Українська суботня школа «Ерудит».

українці за національністю та українців-націоналістів-патріотів за духом. Іншого шляху нема — інакше держава загине», — йдеться у зверненні.

«Запровадження другої державної мови — це злочин проти України, злочин проти історії і проти народу. Ми повинні захистити свою мову. А з нею і свою Українську державу і український народ», — наголошують українці Чехії.

Вони закликають усі світове українство стати на захист української мови, української історії і культури.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО РЕСТАВРУВАВ ІКОНУ ДІВИ МАРІЇ ВОЛИНСЬКОГО СЕЛА СЕКУНЬ? ТАК!

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Професор із Луцька Петро Кралюк у монографії «Волинь у житті і творчості Тараса Шевченка» (2006) на підтвердження того, що Шевченко міг реставрувати ікону Діви Марії, наводить гіпотези науковців Михайла Шугурова й Ореста Левицького, а також письменника Бориса Грінченка та мистецтвознавця Олекси Новицького. Цікава розмова відбулася ще в 1979 році у селі Секунь шевченкознавця Петра Жура з місцевим жителем, 86-літнім Мефодієм Рижком, який споминає, що «...дід його Іван розповідав йому про те, що в Секуні приїжджав Шевченко, що він малював стару церкву, не нинішню, збудовану пізніше, а ще стару, ветху. Тарас Грігорович не тільки змалював ту церкву, а й реставрував для неї ікону Богородиці. Коли церкву розібрали, то ту ікону перенесли до кладовищенної каплички».

Як свідчать церковні архіви, храм справді перебував в аварійному стані, тому 1868 року на іншому місці, біля поштової дороги, збудували нову церкву. А в 1893 році давній храм, замальовки якого робив Т. Шевченко, перенесли на нове кладовище й освятили на честь преподобного Іоана Почаївського. Сюди забрали різний церковний інвентар, храмовий архів та образ Діви Марії. А на місці знесенного храму звели школу. Отже, нині ікона, яку тримав у руках Шевченко, зберігається в цвинтарній ловській церкві села. Владика Никанор так описує враження від образа: «У Секунській церкві я не міг одірвати очей від милого українського обличчя Діви Марії з дитятком на лівій руці в художньо мальованій кольоровій шаті. На Божій Матері, як дар пошани і любові місцевого жіночтва, пишалися низки коралів і пацьорів. З металової коронки на голові спускалися пасма різномальорівих стрічок».

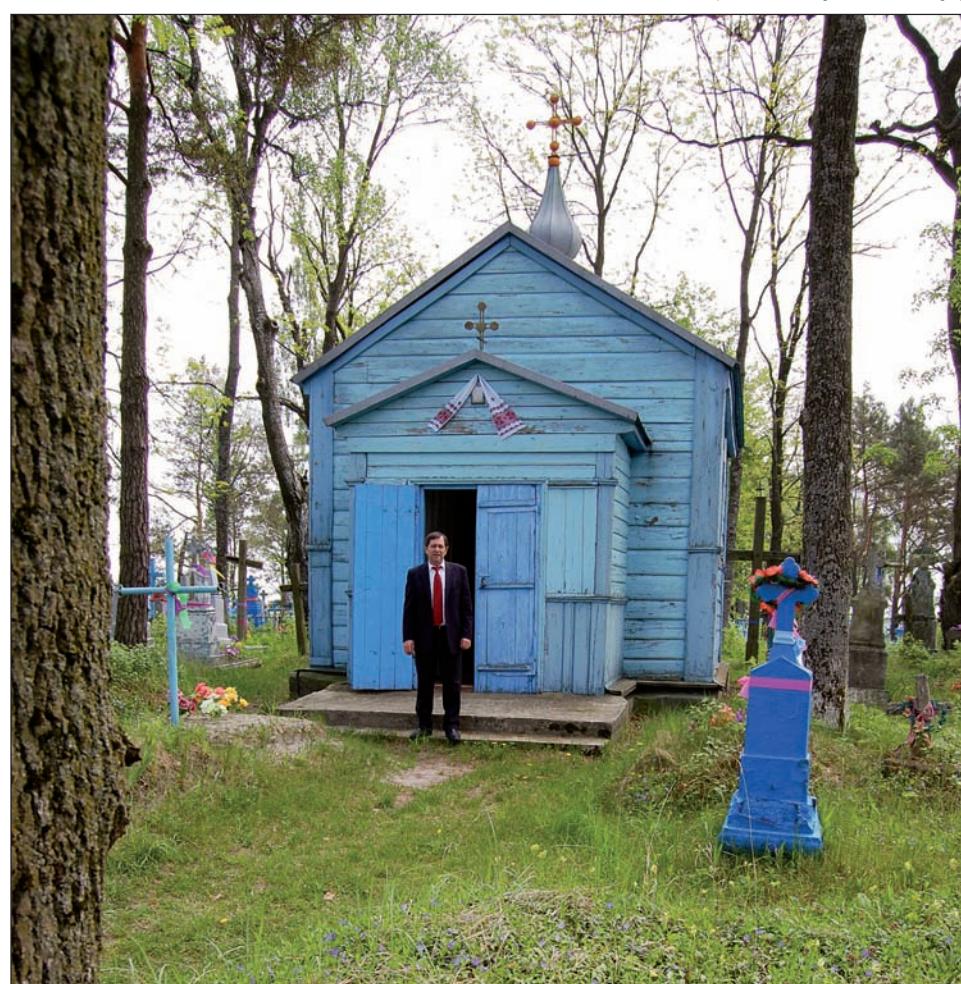
Автор цих рядків відвідав Секунь 7 травня 2012 року в супроводі Анатолія Якубюка, завідувача лабораторії енциклопедичних досліджень Волинського національного університету імені Лесі Українки, голови сільради Надії Костючик і з

дозволу протоієрея Анатоля Оверчука розгледів й сфотографував запрестольну ікону «Діва Марія», яка справді знаходиться під сімома замками в цвинтарній каплиці. Мене цікавило чимало фактів — де і що «підправляє» художник Шевченко, яких частин образа торкнувся його пензель? По-перше, вразило те, що на портретах Діви Марії й дитини домалювано намисто, що не характерно для православних ікон, але притаманно для української жінки. По-друге, в нижній правій лівій частині образа чітко видно людські постаті, які стоять навколо ікони й поглядають звернені до небес, де на хмарі видніється Всевишній.

Але якщо йдеться про «реставрацію», то, виходить, уже була картина, яку Шевченко оновив і на свій художній погляд і смак домалював деталі, які мають бути притаманні для ікони? Пригадалася розмова з А. Якубюком про знану й шановану своего часу на Волині королеву Бону, її коли я віднайшов в Інтернеті й портрет, був вражений, зіставивши із

Т. Шевченко. Автопортрет. Олівець. (Кінець серпня 1845 р.)

Каплиця на цвинтарі волинського с. Секунь, де зберігається ікона Діви Марії

Секунською іконою, — неймовірна схожість облич. (Див. фото на 1-й стор. — Ред.). Можливо, саме й реставрував кабінетний («кімнатний») погрудний портрет королеви, адже свідченням цього є атрибути монаршої влади: корона, мантія, хрест й медальйони на золотих підвісках. Такі портрети — матері й дитини були в XVI сторіччі спрямовані розкрити не тільки зовнішній образ малюка, а й показати його характер та соціальне походження.

Хто ж вона, власниця волинських земель і замків Бона? Як дослідив пошуковець Анатолій Семенюк, майбутня королева народилася в Італії у родині міланського аристократа герцога Сфорца. Здобула європейську освіту. В 1518 році переїхала до Польщі й стала дружиною короля Сигізмунда. Монарх щедро дарував коханій жінці маєтки в Польщі, Білорусі, Литві й на Волині. Завдяки старанням королеви село Ковле отримало грамоту про надання йому статусу міста на основі Магдебурзького права. Пізніше, в 1543 році, Ковель переїхав під її управління. З виданих Боновою грамотами видно, як бурхливо розвивалося міське господарство, торгівля, ремісництво. Королева встановила рівноправність православної і католицької конфесій. Виважено ставилася до національних меншин, селян, які її обожнювали й молилися за її здоров'я у волинських храмах.

Іще з дитинства Тарас Грігорович зізнав, що Богородична тематика заснована на таїнстві Боговілення, через образ Богородиці розкривається глибина bogolyubskix videniy. Maria, що дала життя Богу в його людській природі, стає матірю Бога (Богородицею). Отже, Т. Шевченко портрет королеви Бони з дитиною, їїмовірно, з одним із синів — Сигізмундом Августом чи Альбрехтом, намалював під ікону «Діва Марія», і це закономірно, бо саме цей образ Тарас Грігорович освятив поетичним словом. Як справедливо зазначає духівник Дмитро Степовик, центральна вісімка ставлення Шевченка до Діви Марії точно збігається з тією роллю, яка відведена її в святих Євангеліях: вона пречиста, свята, непорочна, безмежно добра, вибрана самим Богом для великого й недосяжного розумові людини експерименту: перевести духовну іпостась Бога в материальне тіло живої людини — для того, щоб це тіло померло й одночасно зняло прогляття гріха з усіх інших людей. Велич Марії проектується Шевченком виключно через велич Ісуса Христа.

*Всеупованіє мое
На Тебе, мій пресвітлий раю,
На милосердіє Твоє,
Все упованіє мое
На тебе, Мати, возлагаю.
Свята сила всіх святих,
Пренепорочная, Благая!
Моляся, плачу і ридаю...*

Не тільки змістом, а й молитовним настроем, емоційним звертанням і проханням до Богородиці, чудовою чисто євангельською ритмікою й строфікою, а також щедрим та делікатним і широ українізованим використанням церковнослов'янізмів — це суто православна похвала Марії, довершена молитвою великої поетичної сили. Ці початкові слова з Шевченковою поемою «Марія» таки треба було б включити в українські молитовники! Переконаний, Тарас Шевченко не міг не скористатися щасливою нагодою й відреставрував портрет королеви Бони з дитиною під ікону «Діва Марія», домалювавши намисто та людей, які моляться. До того ж, митець добре зізнав, що ікона в православній традиції виконувала особливу функцію — вона була й молебним образом, і книгою, за допомогою якої навчають, і супутником-роздядником нелегкого життя, і святынею, і головним багатством громади, яка, як спадок, передавала образ від покоління до покоління.

Цей іконографічний тип одержав найменування «Одигітрія», що вказує дорогу, або «Провідниця». У цій назві закладена концепція ікон Богородиці загалом, яка веде віруючих до Христа. Життя хри-

В медальйоні — рік оновлення та ініціали

стинина являє собою шлях із п'ятьми у Боге світло, від гріха — до порятунку, від смерті — до життя. У цій Секунській композиції Діва Марія тримає малого Ісуса на лівій руці. Обидві фігури звернені обличчям до прихожан, і Богородиця правою рукою вказує на Божого Сина, котрий правою рукою благословляє. Лики обох святих мають урочистий образ. Дитя Ісус має зрілий, як у дорослій людини, вираз обличчя, високе чоло є символом мудрості, що вказує на його відвічне існування як Слова Божого. Богородиця, що вказує на Христа, — ключ до цього образа. Вона орієнтує споглядаючого, духовно направляючи його до Христа, тому що Він є шлях, істина й смисл життя. Діва Марія несе наші молитви до Нього, клопочеться за нас перед Ним, оберігає нас на шляху до Ісуса...

А тепер про майже головне: на медальйоні дитини — Ісуса Христа, в обрамленні видніються букви й цифри, які, хоч і частково розмиті, при збільшенні вдаються розпізнати — абревіатуру — Ш, а під нею — Т, нижче — цифри: «1846» — отже, це підтверджує гіпотезу, що Тарас Шевченко таки залишив нам знак, вказавши свої ініціали й дату, коли працював над відновленням образа.

Залишилося зробити аналіз фарб — первого й останнього нашарувань ікони. Зробити це обіцяв губернатор Волині Борис Клімчук, й у дискусії щодо причетності Тараса Шевченка до її реставрації було б поставлено крапку...

Віктор ЖАДЬКО,
доктор філософських наук, професор,
радник міністра культури України

Фото автора

Секунь — Київ

* * *

Список використаної літератури

Житомирський державний обл. архів. — Ф. 1. — Оп. 50. — Спр. 164. — Арк. 287.

Збірник «Минуле і сучасне Волині та Полісся: Ковель і ковельчани в історії України та Волині».

Історія села Секунь. Рукопис.

Ернст Ф. Українське мальарство. — К., 1929. — С. 22.

Кравчук Н. Кобзар реставрував ікони?! // Високий замок, 2012. — 16 травня.

Наукова подорож Т. Шевченка по Волині: цикл публікацій Володимира Рожка в газеті «Луцький замок» № 16, 18, 19, 21 за 2005 рік.

Рожко В. Волинські ікони пензля Тараса Шевченка / В. Рожко // Наша віра. — 1996. — липень. — С. 7.

Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся, 1988. — С. 34.

Яцюк В. Віч-на-віч із Шевченком: іконографія 1838–1861 років. — К.: Балтія Друк, 2004. — С. 90–110.

ЩО ПОСІЄШ – ТОГО НЕ ПОЖНЕШ...

Кажуть, щоб не вважалося життя прожитим даремно, треба посадити дерево, збудувати дім і вирости сина. Тож, якщо ви збудувалися (або хоча б привели до ладу старий дім) і поставили на ноги дітей, саджайте дерева. Саджайте дерева і квіти — що більше до вподоби, десятками, сотнями, навіть тисячами і даруйте їх людям! І не чекайте нічого від них навзасем, тим більше, — не просить, бо вони не прощають вам ваше добро, вони не розуміють, що ви — місіонер, і думають — маєте з того зиск і хочете усіх перехитрити. А ось тепер, коли ви спіймалися «на гарячому», вони і відіграються на вас сповна — через вашу «гордину», через те, що хотіли здаватися іншим, кращим за них.

Але ж ви дійсно — інший! Тож будьте ним до кіння, бо варті ви не земної винагороди і обов'язково її одержите. Зрештою, ї одержуєте її дешиці щоденno: вона — у вашому усвідомленні того, що ви гідно виконуєте свою місію, примножуючи сили добра, прикрашаючи людські життя, як можете і чим можете, подаючи приклад іншим, доводячи, що не все вираховується у грошовому еквіваленті, і тим самим руйнуючи мури чиєхось переконань.

Бо і дійсно, гроши не є запорукою щастя, як і щастя не обов'язково має міцний матеріальний фундамент. Вони вже в тім, що вам у душу потрапив промінчик Божественного сяйва. Хіба ж ви не згодні зі мною, Ахтеме Меметовичу, адже це ви надихнули мене на такий піднесений монолог своїм життєвим прикладом і засмутили водночас, бо засмутили і вас — нерозумінням хоча б того, що, окрім рук, якими ви посадили тисячі дерев і квітів, маєте ще й крила.

А тепер усе те ж саме, але у супотрівлі з прозовим варіантом. З 1974 року мешкає у с. Красногвардійському Советського району Ахтем Алієв, народжений 21 травня 1944 року під стукіт коліс дорогою в далекий Узбекистан, де мали тепер жити його батьки та брати із сестричками. Там, у с. Дальверзін Ташкентської області, попри всі життєві негаразди, яких зазнала сім'я, він і виріс, у с. Кірабай закінчив школу, вступив

до Ташкентського інституту фізкультури. А поки відслужжив військову службу, його звідти і відрахували, дарма що під час служби був чемпіоном полку і округу з військового триборства, а також став чемпіоном Ташкентської області зі спортивної гімнастики.

Та Ахтем не дуже сумував з цього приводу, відчував, що це — тимчасове, по-справжньому ж його вабили земля і все, що росло на ній, квітнуло, плодоносило. До того ж, земля — завжди мати, і для молодого, і для старого. Тож закінчив на відмінно Ташкентський сільськогосподарський інститут, встиг попрацювати бригадиром, агрономом, аж доки не з'явилася надія оселитися в Криму, де вже жила з родиною його сестра.

І хоча прописатися таки вдалося, але одержати роботу за фахом — ні, оскільки його червоний диплом нікого не цікавив, бо чи не занадто буде кримськотатарину жити на Батьківщині, та ще й одержувати пристойну зарплату?

Лише закінчивши заочно технікум за спеціальністю товарознавство сільгospроГротків, після 8 років поневір'я Ахтем таки зміг влаштуватися на роботу, що дала йому змогу розкрити свої можливості — він почав займатися заготівлєю у населення як овочей, фруктів і м'яса, так і шкури, вовни, металу, — всього, чим люди були готові «поділитися» з державою.

Та чи могла така робота цілком задовольнити людину, наділену різноманітними здібностями і стремлінням розкритися й у інших амплуа, не лише пов'язаних із м'ясом та металоломом?

Якось несподівано для себе Ахтем з'ясував, що добре співає, — почав брати участь у численних фестивалях та мистецьких святах різного рівня як учасник хору ветеранів с. Красногвардійське та соліст. Особливо замітилися фестиваль з відродженням і розвитку кримськотатарської культури «Гузель Крим» та мистецьке свято, що відбулося у м. Городище Черкаської області «Садок вишневий коло хати», до якого Ахтем підготував й кілька українських пісень, що

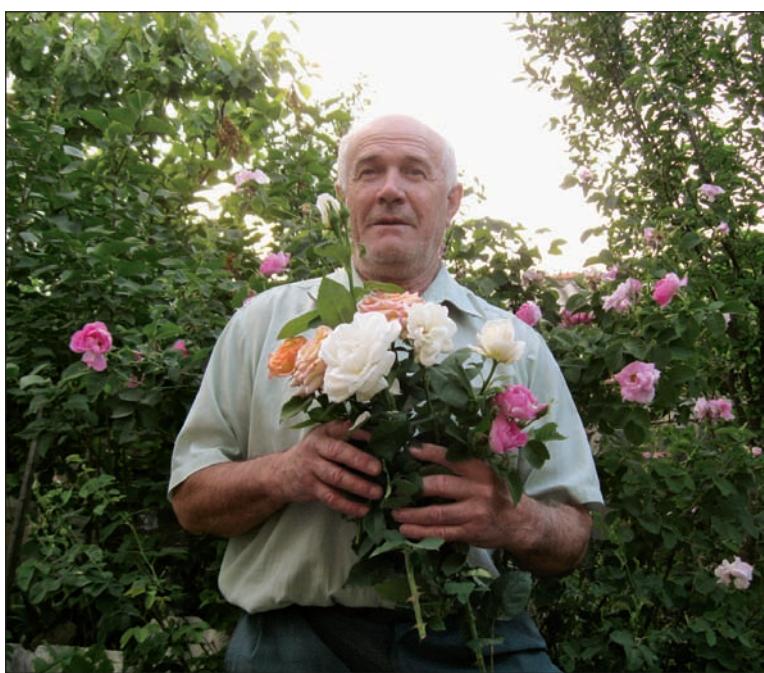
поповнили його кримськотатарський репертуар народної пісні.

Паралельно Ахтем Алієв працював і як художник, хоча цьому його ніхто не навчав. Він з 2007 року бере участь в багатьох районних та республіканських художніх виставках, зокрема, у щорічній, яка проводиться у Сімферополі в Будинку художника до Дня депортациі кримськотатарського народу. Цьогоріч там можна побачити дві його роботи: «Сім'я» (не людська, а пташина) і «Натюрморт», які, до речі, не поступаються картинам професійних майстрів. А в 2010 році брав участь самодіяльний художник і у всеукраїнській виставці, що була організована Міністерством праці та соціальної політики України до Дня інвалідів. Там експонувався ще один його натюрморт — із букетом бузку. А до Дня інвалідів Ахтем-ага має безпосереднє відношення через свої очі, одне з яких після невдалої операції практично згасло. Але, якби він про те не зізнався сам, навряд чи б я здогадалася, що живе ця людина ще й з такою проблемою, як не приспокала, що, поховавши дружину, він господарює один, що дійсно знає, яка на смак нужда, бо, попри солідний робочий стаж, має мінімальну пенсію. Ахтем-ага не скільки бідкатається й дотримується офіційної версії, згідно з якою бідність і щедрість — не найкращі партнери. І дійсно, ділиться можна лише тим, що маєш, а чим може поділитися Ахтем Алієв, якщо всі його скарби — в душі та на небесах? Отожбо, що на небесах, бо допомагають йому небо (рясним дощком) та земля (своєю невичерпною материнською добротою). А в результаті на його присадибній ділянці на сьогодні квітне близько тисячі кущів троянд. Цьогоріч було посаджено з тисячі каштанів та 500 волоских горіхів. Підростають із тисячі кущів чорної смородини, бузок, кизил, буяне безліч багаторічних квітів. Все це і є його багатство, і воно — не для себе, для людей.

Щонайперше, дарує Ахтем-ага свої саджанці школам. Майже повністю забезпечив Советський район, подарував їх Чапаєвській, Прудівській, Золотодолинській, Привітнинській, Кіровській школам. Не оминув увагою Бахчисарай, Білогірськ, Старий Крим, Судак, Феодосію і, звичайно ж, кримську столицю, в якій не з порожніми руками відвідав 15 шкіл, деякі з них — неодноразово.

Та найщедрішим, звичайно ж, був до своего села (добре, не треба з нелегким вантажем нікуди іхати!). Вони вже давно могли б стати суцільно трояндовою плантацією, якби-то ще належна увага до квітів, які і поливати треба, і доглядати. Та Ахтем-ага приходив із саджанцями знову і знову. Й ніхто від них не відмовлявся, всі дякували, та незабаром половина саджанців гинула. Бо квіти та рослини для села — не в новинку, лише у великому місті, де за все треба викладати чималі гроши, такі дарунки вміють по-справжньому цінувати. Водночас Ахтем-ага, користуючись нагодою, проводив просвітницькі бесіди з учнями, влаштовував у школах художні виставки — аби ця подія добре запам'яталася. Так він відвідав офіційно 71 установу, сорок з яких — у Советському районі. На підтвердження цього і на пам'ять зберігає грамоти-подяки, де загальним місцем є приблизно такі слова: «Велике спасиби людині із золотими руками і добром серцем».

А ось новий голова Советської райдержадміністрації, депутат ВР АРК Григорій Глобинець оцінив діяльність Ахтема Алієва значно вище — 24 серпня, в День Незалежності України, йому було вручено ювілейну медаль до 20-ліття Незалежності. Це і стало

поштовхом до того, що Ахтем Алієв, підбадьорений і окрільеною увагою, звернувся до народного депутата від свого округу Б. Дейча з проханням розглянути його кандидатуру щодо нагородження орденом «За заслуги». Він же дійсно зробив чимало такого, чим ніхто не може більше похвалитися! І робив це під співзвучними нині керуючій партії гаслами, скажімо, оголосивши свою участь в акції «Квітучий Крим» у пам'ять прем'єр-міністра Криму Василя Джарти. І не тому, що хотів сподобатися померлому керівникові кримського уряду, просто вони колись зустрічалися, обговорювали ці питання, і дипломований агроном лишився вірним своїм обіцянкам.

В активі Ахтема Алієва багато й інших добріх справ. Скажімо, порятунок надгробних пам'ятників померлим німцям у його селі, які вони колись заснували. Більшість пам'ятників була використана як будівельний матеріал, інші покoїлися на дні озера. Переїнявшись долею надгробків, Ахтем-ага почав вивчати історію села, якому виявiloся 150 років. Він навіть вступив у конфлікт із сільською головою Ларисою Шкуріною, котра готувалася відзначати не цю солідну дату, а 80-річчя с. Красногвардійського, попри те, що воно мало і попередньо історію під назвою Ноєцюрхталь. Ахтем-ага пропонував сільській голові відзначити цю ювілейну дату по-справжньому, запросивши представників республіканської влади і обов'язково — німецького товариства «Відель Гебурд» й цим самим поставив у незручне становище самого себе, бо вже вів з цього приводу із головою товариства певні перемовини, у той час, як пані Лариса свое «добро» не дала. Тож, 150-річчя промінуло непоміченим, і Ахтему Алієву довелося вибачатися перед німцями за незручну ситуацію.

Та все це — лише один із епізодів щодо діяльності цієї не-звичайної людини, бо було й багато інших, коли Ахтем-ага виступав як справжній громадський лідер, ось тільки мало кому було до снаги стати з ним поруч, аби таки Крим і дійсно розквітну і трояндами, і добрыми справами.

І тут сталося те, що змусило мене стверджувати: люди не прощають вам ваше добро... Бо вони таки дійсно не пробачали. Після відвідування народного депутата, перед яким Ахтем-ага виклав більш як 150 грамот і подяк, помічники народного обранця звернулися у райраду за рекомендацією, а та — у Красногвардійську сільраду, де головою та сама Лариса Шкуріна, до котрої, як з'ясувалося, і потрапив свого часу лист Ахтема Алієва, адресований керівнику ні-

Тамара СОЛОВЕЙ

Олег БЛОХІН:

«ЩЕ ПОПРАЦЮЄМО НАД ТАКТИКОЮ...»

Головний тренер національної збірної України з футболу Олег Блохін оприлюднив у вівторок список із 23-х гравців, які увійшли до остаточної заявки «синьо-жовтих» на фінальну частину XIV чемпіонату Європи-2012, який пройде в Україні та Польщі з 8 червня до 1 липня. Про це повідомив прес-аташе національної команди Олександр Глівинський.

«Австрійський збір у складі української збірної розпочали 26 виконавців, троє із яких мали вирушити додому після понеділкової товарицької гри з естонцями. У підсумку тренерський штаб зробив нелегкий вибір, і сьогодні о 13.20 із Мюнхена до Києва виїхали воротар Олександр Бандура, захисник Віталій Мандзюк і хавбек Тарас Степаненко», — йдеться у повідомленні.

Офіційний заявочний список збірної України (із постійними номерами), наданий в УЄФА:

вратарі — 23. Олександр Горянінов («Металіст», Харків); 1. Максим Коваль («Динамо», Київ); 12. Андрій П'ятов («Шахтар»,

Донецьк);

захисники — 21. Богдан Бутко («Іллічівець», Маріуполь); 5. Олександр Кучер; 20. Ярослав Ракицький; 13. В'ячеслав Шевчук (усі — «Шахтар»); 17. Тарас Михалик; 3. Євген Хачеріді (обидва — «Динамо»); 2. Євген Селін («Ворскла», Полтава);

півзахисники — 8. Олександр Алієв; 6. Денис Гармаш; 9. Олег Гусєв; 11. Андрій Ярмоленко (усі — «Динамо»); 19. Євген Коноплянка; 14. Руслан Ротань (обидва — «Дніпро», Дніпропетровськ); 18. Сергій Назаренко («Таврія», Сімферополь); 4. Анатолій Тимощук («Баварія», Мюнхен, Німеччина); нападаючі — 10. Андрій Воронін («Динамо», Москва, Росія); 22. Марко Девич; 16. Євген Селезньов (обидва — «Шахтар»); 15. Артем Милевський; 7. Андрій Шевченко (обидва — «Динамо»).

* * *

Головний тренер збірної України з футболу Олег Блохін, коментуючи

недавній тренувальний матч своїх підопічних проти естонців (4:0), похвалив дії своїх підопічних, однак зуважив, що його команді ще доведеться плідно попрацювати над тактикою.

«З одного боку, гра сподобалася, — сказав наставник «синьо-жовтих», повідомляє прес-служба ФФУ. — Футболісти — молодці, що дogravали епізоди до кінця, не пропустили. Шоправда, не забили ще м'ячів з чотири. Однак рух команди мені імпонував. Не до вподоби чимало суперників, над якими потрібно працювати. Загалом, вважаю, що на фоні втоми хлопці показали непоганий футбол».

* * *

Нагадаємо, що перший матч у фінальному турнірі господарі чемпіонату Європи проведуть 11 червня на НСК «Олімпійський» у Києві проти збірної Швеції.

ПІДГОТОВКА ДО ЄВРО-2012 КОШТУВАЛА УКРАЇНІ БЛИЗЬКО 108 МІЛЯРДІВ ГРИВЕНЬ

Підготовка інфраструктури до Євро-2012, передбачена держпрограмою на 2008-2012 роки, коштувала Україні близько 108 млрд. грн., з яких 47 млрд. грн. — державні кошти.

Як передає кореспондент УНІАН, про це повідомив директор департаменту розвитку будівельної діяльності, ціноутворення і економіки будівництва Міністерства регіонального розвитку, будівництва і ЖКГ Петро Губень під час «Круглого столу» «Євро-2012: крах надій ринку нерухомості?»

За його даними, у 2008 році в рамках програми було освоєно 1,7 млрд. грн., в 2009 році — 1,7 млрд. грн., в 2010 році — 7,8 млрд. грн., в 2011 році — 13,8 млрд. грн., в 2012 році — близько 4 млрд. грн.

П. Губень уточнив, що програма передбачає завершення будівництва і реконструкцію деяких об'єктів у грудні поточного року. Зокрема, у рамках програми було побудовано три стадіони в Києві, Харкові і Львові, реконструйовано аеропорти, тренувальні бази в Львівській, Київській і Донецькій областях, реконструйовано автодороги на маршрутах Євро-2012 (у 2011 році на ці цілі витрачено близько 6 млрд. грн.).

П. Губень додав, що на сьогодні у рамках підготовки до чемпіонату побудовано і реконструйовано 44 готелі на 4465 номерів, відремонтовано 24 гуртожитки на 11 тисяч місць. Також приведено у належний стан 12 пам'яток культурної спадщини.

ЯК НАШ СПОРТИВНИЙ ГЕНІЙ СТАВ КРАЦІМ ФУТБОЛІСТОМ ФРАНЦІЇ

У столичній книгарні «Є» відбулася презентація однієї з найбільш несподіваних книжок серед усіх, виданих «Ярославовим Валом». «З футболом у світ» — історія про «українського Пеле, або Батяра Леню з Левандівки». Її автором і є той самий Леню, який до війни був улюбленим футбольного Львова, потім — гравцем московського (вимушеного) та київського «Динамо», а пізніше, після діловижного визволення з лап НКВС, став кращим футболістом Франції. Звали його Олександр Скоценев, і ця книжка, як і його карколомна доля, — справді привід для всеукраїнської гордості.

Одного разу Михайло Слабошицький (ведучий презентації) почав у Канаді від Петра Яцика: «У вас, хто приїздить із України, є совісівська звичка вважати, що ви все знаєте. А от був такий великий футболіст, який грав у київському «Динамо», а перед тим грав у Львові на моїх очах. Це був король, Бог — я більше не бачив, щоб іще хтось так грав!» Після того Михайло Слабошицький познайомився в Канаді з Олександром Скоценем, який показав йому фото київського «Динамо» 1941 року. На світлині серед повного складу футболістів було зображені лише... ноги Скоценя (на те були свої причини, адже так часто тоді перекроювали історію).

Наступна цікава деталь: учорашній найкращий гра-

вець Франції був високо-оплачуваним. Він привіз до Канади, куди переїхав на початку 1950-х, усі свої статки, і коли Петро Яцик запропонував Олександрові Скоценю війти у спільній бізнес, той відповів без гумору: «З ким же мені йти, ти ж жебрак!»

Книжка «З футболом у світ», як застеріг М. Сла бошицький, не є в чистому вигляді автобіографією видатного футболіста. Але хочеться додати, що доля О. Скоценя склалася, як захопливий детектив. Життя юного футболіста почалося на окопці довоєнного Львова, коли команда львівської Левандівки громила «Погону» — володаря кубка президента Польщі, вже не кажучи про інші команди. А потім Скоценя призначили футbolістом... московського «Динамо», звідти його повернули в Україну вищи чини тутешнього НКВС, сказавши, що він потрібен у «Динамо» київському. Коли розпочався футбольний сезон 1941-го, у перших чотирьох матчах Скоценя «на коцав» шість голів — такого бомбардира в київському «Динамо» ще не було.

До речі, 22 червня 1941 року в Києві на новозбудованому республіканському стадіоні очікували на перший матч: «Динамо»— ЦБКА (пізніша назва — ЦСКА), але, як відомо, «Київ бомбили», а Скоценя за кілька днів заарештували, бо, бачте, він один у «Динамо» говорив по-українськи,

значить, націоналіст! Що цікаво, у книжці Скоценя — свідка вщент розвінчується радянський міф про «матч смерті».

Про всі ці перипетії йшлося на презентації. Зокрема, голова НСПУ Віктор Баранов конкретизував, що саме учасник вигаданого «матчу смерті» й «майже Герой Радянського Союзу» воротар Микола Трушевич здав Олександру Скоценя НКВС за те, що той розмовляв українською: такий от герой! Але у нападника навіть там знайшовся його фанат-покровитель, і Скоценя згодом випустили на свободу за

умови, що він негайно залишить місто.

Професор Володимир Панченко наголосив, що цю книжку можна читати принаймні на трьох різних рівнях. По-перше, це суттєвий фрагмент історії українського футболу. По-друге, книжка сприймається як неймовірна особиста історія, детектив, каскад пригод, які почалися ще в польській Галичині, продовжилися в Москві, Києві, потім — у Франції й Канаді. А можна побачити й третє, надважливе: це, власне ж, не про футбол, а про унікальну людину-патріота.

За словами співведучого презентації Павла Щиріца, книжка може консолідувати українців. П. Щиріца нагадав епізод, коли енкаведистський начальник сказав Скоценю, що йому ніхто не заважає розмовляти в київському «Динамо» українською мовою. На це футболіст відповів, що воно-то справді так, але ж «хіба розмовляти мені з самим собою?»

Письменники Валерій Гужва і Сергій Грабар на-голосили, що відкриття для уболівальників і читачів такої могутньої фігури земляка-спортсмена напрочуд важливе як у міжнародному контексті (напередодні Євро-2012), так і для внутрішнього виховання громадян-патріотів.

Станіслав СТАСЕНКО
(«Літературна Україна»)

Київський «Арсенал» начебто повинен радіти, що цього року буде грати в змаганнях на першість Європи. Але з тими гравцями, яких має у своєму складі, марно сподіватися на якісні здобутки. Інші команди, за винятком луцької «Волині», яку почав тренувати талановитий Анатолій Дем'яненко, не тільки нічого не досягли в цій футбольній першості, але й не показали жодного прогресу в майстерності. Особливо прикро за гарну команду — луцькі «Карпати».

От така сумна футбольна весна. Як то буде Олегу Блохіну на Євро-2012? У збірній Україні два основних воротарі покалічені. Маємо двох захисників середнього рівня — один з «Динамо», один із «Шахтаря». Двох молодих півзахисників — із «Динамо» та з «Дніпра», один перспективний нападник Девіч, може, ще хтось. Усього п'ять. А де ще хоча б п'ятнадцять? На Шевченка розрахунок слабкий... І що з цього може створити Олег Блохін?

Майже у всіх командах прем'єр-ліги України господарі наших клубів зовсім не українці. Їх хвілює своє особисте задоволення від клубів, у які вкладають кошти. Скуповують південно-американських гравців, не найдорожчих, а нашим українським спортсменам ходу не дають. Навіть Росія вже бореться з цією бідою. Подивіться, пітерський «Зеніт», «Упаковані»: грошина «Газпрому», і той на 80% укомплектований талановитими російськими футbolістами. І достроково стає цього року чемпіоном своеї держави. А у нас..?

Серце вболівальника в Україні вболіває за наше, своє — українське. Може, колись такі буде на нашій вулиці футбольне свято...

Віталій ГОРБАТЮК,
журналіст-вболівальник
м. Сімферополь

Французька футбольна команда «Ніцца», з м'ячом — Олександр Скоценев. 1949 р.

Олександр Скоценев у 12 років

СТОРІНКА ЩАСТЯ, ЯКУ ЗАБУТИ НЕМОЖЛИВО!

Зразковий театральний студій «Світанок» цієї весни виповнилося 19 років. І не дивно, що за роки існування студії Алла Петрова, її незмінний керівник, заслужений працівник культури України, стала для студійців другою мамою, адже багатьох дітей сюди приводили із дитячого садочка. І за роки навчання «Світанок» став для них другою рідною домівкою, а «світанківці» — єдиною великою родиною.

За 19 років А. В. Петрова випустила 19 випускників. І кожного року, прощаючись зі своїми пташенятами, вона не струміє сліз.

Цього року зразкову театральну студію «Світанок» КРЦДЮТ закінчили Олександра Андрієва, Юлія Ерикалова та Євген Давиденко.

Це для них 27 травня у Кримському республіканському центрі

своїми батьківськими настановами робите усе, щоб наша держава мала велике майбутнє, щоб вона не була останньою серед інших народів і держав. Я вірю, що настане час і Україна буде пишатися не тільки тим, що у нас є брати Клички. Я вірю, що наші випускники, прийшовши у великий дорослий світ, захочуть сказати своє слово, відстояти свою думку і завжди будуть мати свою позицію. Заради цього ми народжуємо це майбутнє, а не для того, щоб себе потішити. Ми готуємо собі опору. Вони — наша надія, наша сила, наша опора. Сьогодні вони — наша гордість і наші зірки в студії «Світанок». А завтра на небосхилі України запалає зірка Олександри Андрієвої, Юлії Ерикалової і Євгена Давиденка.

Мета нашого колективу — по-

дитячої та юнацької творчості була святково прибрана зала, це для них звучали вітання й настанови, для них батьки прославили рушники. А випускники зіграли в студії свої останні ролі. Для свою прощання зі студією вони підготували виставу за п'есою М. Старицького «Циганка Аза». І переповнена зала побачила Азу — Олександру Андрієву, Гордилю — Юлію Ерикалово і Василя — Євгена Давиденка.

Які вони схильовані чекали на початок, а годинник уже розпочав відлік останнього уроку. І за традицією цей урок відкрила Алла Володимирівна: «Я вас вітаю з цим найчудовішим днем випуску. Прислухайтесь, годинник своїми ніжками вже йде із цієї зали, зі студії, і його вже не зупинити. Він узяв вас за руки і відніні буде вести по життю». А далі Алла Петрова звернулася вже до батьків:

«Коли я маленькими бера до студії ваших дітей», — сказала А. Петрова, — то ми разом з вами хочемо, щоб у них було гарне майбутнє. Але яким воно буде, залежить тільки від нас усіх. Якими ми їх виховамо, таким і буде їхнє майбутнє, ваше і нашої держави. Я вірю, що ви виховуєте у своїх дітях почуття патріотизму,

бачити, як грають струни душі того виконавця, який виходить на сцену. І мое завдання — відшукати в дитині ту струну, що сьогодні грає тихенько, а завтра — на весь світ. Заради цього треба жити і працювати».

А далі зазвучав вальс і на сцену виїгли наймолодші «світанківці», які роблять перші акторські крошки. Вони побажали випускникам стати новими Заньковецькими, Роговцевими, Яковченками та Довженками, і куди б не закинула доля — пам'ятати цей добрий дім під назвою «Світанок». За традицією, що склалася у студії, кожного року випускники отримують в подарунок іграшку, яка буде їм нагадувати про те, що вони були маленькими і що в театрі світ треба сприятмати світлими дитячими очима. Велика подяка батькам, а саме Ірині Меркуловій, що випускники цього року отримали такі подарунки. А голова Сімферопольського «Союзу українок» Поліна Король традиційно вручила стипендії від союзянок та художню літературу від заступника голови товариства «Україна—Світ» Василя Стефанюка. І, звичайно, студійці вже звики, що на всіх присутніх чекає солодкий подарунок від

Сергія Сукача — це величезний святковий торт!

Середня група студії підготувала і показала присутнім виставу «Про Андрія дурака». І побажала випускникам завжди мати шире, гаряче і добре серце. А після того, як старша група показала свою «Циганку Азу», зал ще довго вигукував «браво», будучи у захваті від побаченого. Адже це всього-на-всього учні десятого та одинадцятого класу, а такі пристасті, таке кохання, такі емоції — сльози в залі і на сцені. Ось воно — майбутнє українського театру в Криму.

Олександра Андрієва (наша Аза) прийшла до студії в шість років, сьогодні її шістнадцять. Розповідає, що коли мама привела її до «Світанку», вона не розуміла, що буде тут робити, але згодом її так

сподобалось, що навіть вирішила стати актрисою. «Я вас буду пам'ятати і ніколи не забуду, навіть якщо захочу забути — у мене не вийде, тому що що дитячу сторінку щастя забути неможливо. Спасибі Вам, Алло Володимирівно!».

Юлія Ерикалова (Гордиля) теж прийшла до «Світанку» в шість років, потім два роки не відвідувала студію, а згодом знову повернулась уже назавжди. Тепер вона усвідомила, що жити не може без сцени, без театру. За її словами, колектив студії став для неї другою родиною, а Алла Володимирівна Петрова і Олександр Олексійович Польченко — другими батьками. «Ви мене вели за руку крок за кроком до великого життя, і зараз я стою на першій сходинці...».

Євген Давиденко у студії лише три роки. Він згадує, що коли прийшов на перше заняття, то до нього поставились обережно, сказали, щоб він просто посидів і подивився, а то, буває, діти приходять, не розуміючи, куди прийшли, а потім піднімають руку, проситься до вбиральні і більше не повертаються. «Як бачите, я не втік. Більше того, саме ви і наявання в студії допомогли мені вибрати майбутнє професію. Господи, як же я вас люблю!» — не стримався від сліз Євген.

Але по-справжньому вразили і випускні, і всіх присутніх дружні і щирі побажання одногрупників «світанківців» — тих, кому ще навчаться рік чи два.

Юлія Харковська, стримуючи сльози, говорила про те, що тут, у студії, на сцені вони всі познайомилися. «Тут ми кохали і не навіділи, тут, на сцені, були сльози і радість. Де б ви не були,

прошу вас, пам'ятайте театральну студію «Світанок».

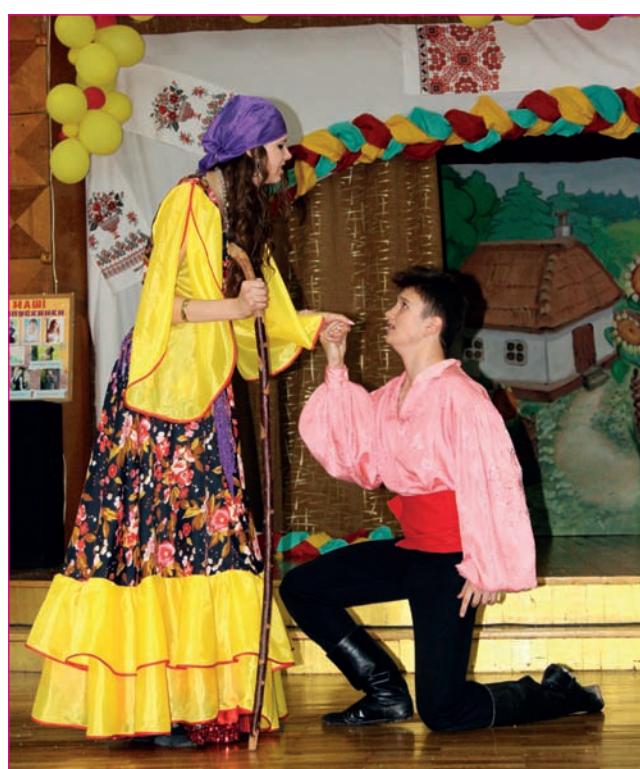
Марія Шевченко, яка до студії потрапила декілька років тому, сказала: «Ви змінили моє життя, тому кожна хвилина, кожен момент, який ми були разом, назавжди залишиться в моєму серці, в моїй пам'яті». Олександр Поліновський побажав випускникам, щоб їхнє життя було таким же світлим, як їхня душа. Зоя Мансурова побажала майбутнім акторам довгих літ і море квітів. Ярослав Павлів запевнив, що у них буде все добре, тому що мають велиki козирі — юність і красу. Артем Жученко вважає, що кожен з випускників — це гарний приклад для усіх учнів студії не тільки своєю акторською майстерністю, але і своїм характером, своєю душою, своїм духом, патріотизмом та цілеспрямованістю. «Наши випускники, як діаманти серед нас. Але щоб так засяяти, вони повинні були потрапити до справжніх майстрів. Нам усім пощастило, що наш керівник — Алла Володимирівна — саме такий майстер».

Аrlen Юсупов зазначив: «Тепер ви добре знаєте, що таке театр і за якими правилами там жити. Дотримуйтесь цих правил і у вас усе буде добре».

Еліна Сукач прочитала випускникам вірш-побажання:

*Не згубіть в своїм серці людину,
Світу правди несіть полум'я,
Не цурайтесь, любіть Україну,
Бережіть своє чесне ім'я.
Не забудь своїх друзів ніколи
І затям, як святий заповіт,
Що є мама, є Алла й «Світанок»,
Які вивели тебе в цей світ.*

Олександр ПОЛЬЧЕНКО
Фото О. Носаненка

УВАГА: КОНКУРС!

«МЕНІ ТРИНАДЦЯТИЙ МИНАЛО...»

До 13-річчя кримської дитячої газети «Джерельце» під Шевченковим гаслом «Мені тринадцятий минало...» оголошується **творчий конкурс серед юні читачів** — школярів Криму і всієї України. Надсилайте на адресу редакції (звичайно або електронною поштою) ваші **літературні, поетичні, публістичні твори** — на будь-які теми, які могли б бути надрукованими в дитячій газеті. Компетентне журі, яке очолює незмінний шеф-редактор «Джерельця» Данило Андрійович Кононенко, оцінить і відбере кращі творчі доробки, автори яких отримають шанс вибрати суперприз (**розкладний велосипед!**) та інші нагороди.

Крім творчих завдань, будуть й цілком конкретні, за які нараховуватимуться додаткові бали. Ось два з них:

— КОЛИ ВИЙШОВ ПЕРШИЙ НОМЕР «ДЖЕРЕЛЬЦЯ»?

— ХТО, НА ВАШУ ДУМКУ, НАДАВ ДЛЯ ПЕРЕМОЖЦЯ КОНКУРСУ У «ДЖЕРЕЛЬЦІ» ГОЛОВНИЙ ПРИЗ — ВЕЛОСИПЕД?

Чекаємо на ваші відповіді, вірші, оповідання, репортажі, новели, статті. Творіть! Дерзайте! Перемагайте!

ТЕРНІСТИЙ ШЛЯХ КРІМСЬКИХ ТАТАР

Історія кримських татар почалася дуже давно, з часів правління Кримського ханства, на території якого вони оселилися. Традиції, мова, звичаї — все це збагачувало культуру кримських татар.

Минали роки... Одне за одним підростало покоління... Крим для мого народу став і серcem, і душою, без якого не проживе жодна людина у світі.

У 1941 році почалася війна. Уесь народ став на боротьбу проти загарбників, які хотіли захопити рідну землю. У багатьох родинах на фронт забрали синів та чоловіків. Люди готові були віддати життя за місце, де вирости.

У 1944 році 18 травня кримських татар несправедливо звинуватили у змові з фашистами і депортували за межі Батьківщини. Для кримських татар цей день назавжди залишився Днем Трауру, згадуючи про який неможливо стримати сльози.

Кримських татар відправили в Узбекистан, за Урал, до Сибіру, де від холоду або спеки багато людей померли, так і не дочекавшись повернення до Криму — місця, де вперше почали ходити, розмовляти, де залишилися могили інших предків.

У душі кожного була лише одна надія — повернутися до Криму! І ця надія давала сили жити далі та боротися за повернення на рідну землю.

І знову минали роки... Підростали покоління, народжені на чужині. Їхні батьки жили однією мрією — показати дітям Батьківщину! Місце, де цвіли надзвичайно красиві сади, де синє море чекало на їхнє повернення. Місце, де почалася історія кримських татар.

Майже через 50 років вдалося повернутися кримським татарам на рідну землю. Хоча для багатьох людей це так і залишилося мрією, яка до останнього подиху була в інших душах.

Пам'ятаймо та шануймо історію свого народу. Любімо свою Батьківщину, бо «людина без Батьківщини — все одно, що людина без матері»...

Мавіле ЕННАНОВА, учениця 9-У класу
ЗОШ № 38 м. Сімферополь

НЕЗНАЙКО У МІСТІ ТАЛАНТІВ

24 травня у Нижньогірській загальноосвітній школі 1-3 ступенів № 2 відбувся цікавий захід — презентація обдарованіх дітей школи, яка вже стала традиційною у нашому навчальному закладі. Ініціатором такого заходу виступив директор школи Толмач О. П. Цього року презентація підготували й організували вчителі Миронюк С. М. та Бочкова Н. Ж. Усе дійство відбувалося у Місті Талантів, а головними героями — ведучими — були всім добре знайомі мультишні герої Незнайко (роль виконували учень 7-Б класу Ісмаїлов Ельвіс) і Знайко (учениця 6-А класу Тюрина Карина). Вони опіняються на вулицях цього чарівного міста, зустрічають і презентують його мешканців — учнів, які стали цього навчального

«Джерельце»

Хоча у школі рів уже настали довгоочікувані канікули, наш конкурс у відпустку не збирається. Навпаки, «Джерельце» оголошує ще одне творче змагання — на крашу розповідь про те, як і де ви провели свої канікули, чим вони запам'яталися. I обов'язково — з фотографіями!

МОЯ БАТЬКІВЩИНА

Батьківщина — це земля, де ти народився, де ти живеш. Для кожної людини — це місце, найдорожче, ніж будь-який куточек у світі.

Я дуже люблю свою Батьківщину. Для мене це — Крим, Чорне море, моє рідне село, вулиця, школа, мої рідні і друзі. Я люблю, коли над моєю Батьківчиною сяє яскраве сонечко, співає у небі дзвінкий жайворонок. Люблю, коли дзюрочке у чистому джерельці вода, шумить зелений ліс, йде теплий дощик. Я люблю свою рідну землю за те, що я можу дихати свіжим повітрям, гуляти з друзями, бігати по зеленій травичці, навчатися у школі, мріяти про майбутнє. Люблю та ціную за те, що вона подарувала мені життя, навчає мене любити й поважати своїх рідних та друзів. За те, що моя рідна Батьківщина захищає мене від усього лихого та поганого і дарує тільки мир та спокій.

Я завжди буду любити, шанувати та берегти свою Батьківщину. Ніколи не покину свій рідний куточек, бо це — найпрекрасніше та найдорожче місце у цілому світі.

**Дарина ЗБРИЦЬКА, учениця 6 класу
Грушівської загальноосвітньої школи, м. Судак**

У КРИМУ ВСТАНОВИЛИ ПАМ'ЯТНИК ВЕЛОСИПЕДУ

У Сімферополі увічнили двоколісний транспортний засіб — велосипед, встановивши пам'ятник екологічному транспорту. Його відкриття приурочили до спортивного свята «Велодень», що проводиться 26 травня.

Велосипед заввишки 2 метри і завдовжки 3,5 метри зібрали протягом тижня з підручних матеріалів умільці однієї із сімферопольських фірм, що займається зовнішньою реклами.

«Розмір велосипеда один до двох, усі деталі відтворені в оригіналі — ланцюг від мотоцикла, рама з металевих труб, сидіння спеціально виливалося з пластмаси. Це повністю ручна робота, ексклюзив, — сказав автор ідеї гіганського велосипеда Павло Павленко. — Пам'ятник — заклик до того, щоб люди пересаджувалися на екологічно чистий вид транспорту».

Також у рамках «Велодня» в Сімферополі близько 200 городян влаштували велопробіг, проїхавшись на велосипедах міськими вулицями. «Ми хочемо показати, що велосипедистів у місті багато, нас треба поважати як учасників дорожнього руху», — зазначив організатор велопробігу сімферопольський Микола Александров.

Крім того, в рамках спортивного свята була відкрита тимчасова виставка велосипедів радянського і пострадянського періоду. Організаторам вдалося зібрати 17 старовинних експонатів, їх розділили на три категорії: дитячі, підліткові і дорослі. Серед експонатів такі відомі марки велосипедів, як: «Зайчик», «Аїст», «Україна», «Тиса», «Спутник», «Орлононок».

Акція «Велодень» проходила у суботу в 50-ти містах України. У Криму її підтримали Сімферополь, Севастополь, Феодосія, Керч і Бахчисарай.

<http://crimea.unian.net>

* * *

Любі «джерелята»! Щоб наш призовий велосипед також не став «пам'ятником», його треба виграти! Тож до роботи!

* * *

Мироточить медами літо...
В безконечник Життя вплітає
Хліб наसущний — Господнє жито.
Сонце землю грудми плекає.
У шовки — пелени сповіти
В колосочках — зернятка-діти —
Споживають Господнє світло.
Мироточить медами літо.
Літється — зре небесна манна,
Щоби стати для нас хлібами.
Благодатю встає над світом,
Мироточить медами літо.
А Земля у святій любові
Всім дарує на щастя квіти,
Лиш прозріймо душою знову —
Мироточить медами літо.

* * *

Складаю до Господніх ніг
Своє прилюдне покаяння.
Лиш перший пройдено поріг —
І знов у дорогу на світанні.
За дивосvitами скрабів,
Розсипаних Господнім духом,
Їх передзвін з предвічних днів
У глибині душі... Послухай.
Першоджерела віднайди
Під товщею намулу ліні,
Прозрінням душу освяти
На віки вічні ще раз. Нині.
Бо завтра — те, чого нема.
Для когось не настане завтра.
То ж ця одвічна й вічна правда
Нехай і пізно, вирина.
Щоби цінити кожну мить,
Щоби радіти кожній міті...
Хай серце ще раз відволіть
За зустріч таки в цьому світі.

* * *

Відмститься кров ця братська
Й материнські сльози:
Ta жорстоко, ta зненацька —
Хорони нас Боже...
Небо просить скаменуться,
Ще застерігає
Bo неволею скарає,
Вже навік скарає...

* * *

Розпинай мене, Слово мое,
Поки в серці vogонь іще є.
Поки в серці не загасла любов,
День останній іще не пришов.
Озивається болем душа,
Bo поля перелогом лежать,
Bo у душах також переліг
І сліди неоварварських ніг.
Біль виводить сумний вокаліз

Оксана ЗАГРЕЙЧУК

Вогонь зелений вічності — у житті.
Яке воно жагуче — слово жити!
Синь вод і неба
сонцем перевиті —
Мій безконечник у зеленім житі.
Земля моя від краю і до краю —
Забутий Богом цей куточок Раю
Межа світів...
Полином проростає,
Слізми і кров'ю
край звії стікає.
Але допоки? Боже,
змилосердься
І пригорни мій рід
до свого серця.
Хай надія в душі прорoste
На світанок і завтрашній день,
Солоспів слов'їних пісень,
На веселки у небі яснім,
І любов'ю осяяній дім.
Хай надія в душі прорoste
На смирення й прощення святе,
Озаріння дозрілих думок,
Почуттів життєдійних струмок
На останній цілунок і дзвін,
На пророслий калиною тлін —
Хай надія в душі прорoste —
Розпинай мене, Слово святе.

* * *

Я вірю в тяжіння душ,
Яке сильніше від земного.
І віру ти мою не руш —
Немає в мене більш нічого...
А може, те «нічого» — все?
Душа відкрита здивуванню,
Бо жона мить — новий есей,
Нове життя і не останнє.
Ген стиглі зорі в вишині
Й вітрила хмар легкі, химерні,
І квіті усмішки ясні
У сльозах-росах, дивних перлах.
Обійми лагідних вітрів
Із присмаком весняних оргій
І серенади слов'їв
У світанковочистий обрій.
Органі весняних дощів
І буйноцвіття юних вишень
І мандри, ген, поміж світів
Із музою в північній тиши.
Ще й золото дерев усіх,
Як осінь на порозі стане,
Як охолодить ранній сніг
Останню мрію про кохання.
Відсутність карбів на душі
І зобов'язань проти волі.
Балансування на межі,
Дотичні Дантовому колу.
І мир із совіством... А лад
З емоціями?... Іншим разом...
Відсутність страху за парад
Пішчинок у клепсидрі часу.
... Я вірю в тяжіння душ,
Яке сильніше від земного.
І віру ти мою не руш —
Немає в мене більш нічого...

* * *

А я вам напишу у ретро-стилі,
І самота відступить у безсиллі,
Від мене спресередя
відречеться —
Тавро на пам'ять покладе
на серце.
А звідти — вогник папороті
цвітом...
Десь на стежках земних

зблудило літо.
Дарунком долі — зустріч
ця осінні...
Роздоллям гір чайне голосіння.
Роки... Роки, а думи —
не стрінохіть...
Чомуся на серці трепетно
й тривожно.
І б'є прибій думок
об скали й скелі —
Я ще вам напишу у ретро-стилі...

* * *

Безсоння...
Розбурені думи...
В душі — коктейль
радості й суму —
Той день не мина
з падолистом...
Гірким калиновим наємістом
У пам'яті зrimо зrinaютъ
Ай-Петрі, простори безкрай,
І моря бездонні глибини.
А ви у той день, той єдиний —
Мій принц із життя,
що не сталося,
Bo mrя в безодоні зірвались...
Ваш лист обпалив її крила...
Упала байдуже-безсило
В обійми своєї недолі.
Здається, ви з власної волі
Недолі обрали до пари...
В той день розступилися хмары,
В той день
навіть стишилось море,
Високими хвилями гори
За вікнами мчились підскоком —
Дарма, що їм тисячі років...
Ця втеча — від цілого світу —
Лиш гори, і море, і вітер,

Крім прози життєвих шляхів.
Лиш mrії юнацькі сотались
Узорами роздумів-снів.
А ще тими дивними нитями,
Що кимось снуються між зір
Від серця до серця невидимим
Тайнописом, що поміж слів...

* * *

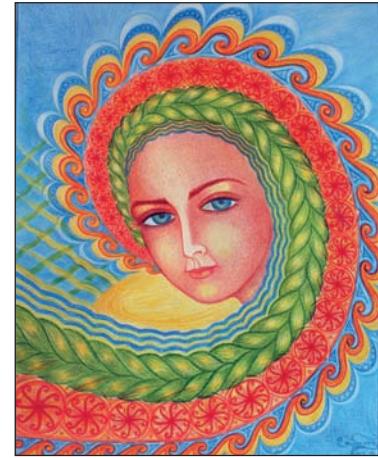
Стежками дитинства
я вас проведу,
де сонячні зайчики в листі
Із золота осені Вічність прядуть,
Збивають намети барвисті.
Хизуються гордо шипшина і гілд
Разкими відбірних коралів,
Красується осінь
на весь білий світ
В своїх осяйних пекторалях.
Лиш зиркає терен

колою-терпкий
Своїм оксамитовим оком.
А ви, поміж слів,
загадковий такий,
А суті — ледъ-ледъ —
ненароком...

* * *

Повернення миттєвостей весни
Між осені... Ці квіти безнадії...
Здавалося б, нашо вони
Цвітуть? Он вітровій,
Морози вб'ють їх ніжні
пелюстки,
Їм зав'язь плоду світу не явити...
А сонце здивування дні, роки
Незримим світлом

буде душу гріти.
Не осягнути значення зірок,
Їх сяйва, що високо десь
над нами,

Що усмішками сонця
всім цвітуть.
Щоб множити у світі іскри дива,
Себе у жертву людям принести.
Ця дивна мить,
несказано щаслива —
Хоча б на мить у задзеркаллі ти.

* * *

«На проталине весенней
Появился росток,
Вырос из корня зеленый листок
И дивный раскрылся цветок —
Был это жизни
прекрасный исток...»
В. Стефанюк, 01.03.1984 р.

Здавалося, літа і далі
Згубили снігом забуття
Той пагінець... Безмовні скали
Постали буднями життя.
Здавалося, та весна далеко,
Де юні Мавка і Лукаш...
Над світом сумував лелека
І скапував у безвість час.
Дзвінок... Слова неначе повінь,
Неначе в штурм дев'ятій вал —
Такий далекий рідний голос
Крізь роки й далі зазвучав.
Про суету життя щоденну
Говоримо то я, то ти...
Де взяти сил на те буденне,
Із глибини душі, — прости...
Прости за все... Немає винних.
Та, власне, в чому тут вина?
Між днів буденно-

швидкоплинних,
Здавалось, гавані нема
Для тих рожево-романтических
Вітрил, що юність підняла...
Та долі ліній дотичні
Торкнулись дивного крила —
І стрепенулася Жар-Птиця
Чи Фенікс-Птах між попелів!..
У Слові казка та вершиться...
О, знаковість тих давніх слів,
На тій світлині чорно-білій,
Яку лиш пам'ять зберегла...
Пречисті дзвони білих лілій
Душа збентежена хова...
26.05.2008 р.

* * *

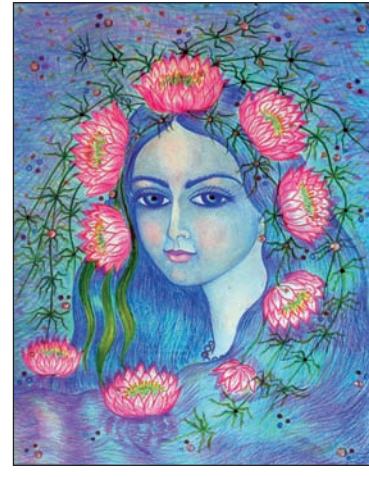
Знов погляд
рветься в небо синє...
Гармонія дотичних ліній,
Шо від душі — до зір, до неба,
А звідти, крізь роки — до тебе,
Де очі — сині незабудки,
І ще попереду майбутнє;
Життєві іспити, і гарти,
І рокові жорстокі жарти.
Пісок життя стіка невпинно...
Навіо це чуття провини
Згласа зоря нам шле відлунням
І грає на душевних струнах
Ту пісню світу, незабутню...
Хоч не судилося її майбутнє
На видимім витку спіrali...
А далі?.. Нам закриті далі
Забралами земних обмежень —
Законів, правил, застережень...
Та пісня першої любові
Нам знаком Вічності — у Слові...

* * *

Лиш ілюзія щастя на мить...
Ангел ночі між нас пролетів.
А надія свічадом горить —
Наша гавань — десь там — між
світів...
Ми сягнемо за грань самоти,
Як відпустити тяжіння земнє,
Бо нетлінні між нами мости —
Ти не зрадь більш ніколи мене...
Ти — себе більш ніколи не зрадь
І — злетить білим лебедем сад
Між доріг, між тривог, між світи
Й знаком Вічності буде цвісти...
Світолад закладеться з основ,
Де почало — всевладна Любов,
Де безмірні і Простір, і Час —
Боже, заново витвори нас...

М. Бучач
Тернопільська обл.
(Малюнки Оксани Загрейчук)

МИРОТОЧИТЬ МЕДАМИ ЛІТО...

А ми назустріч небу робим крок
І тягнемось душою і думками
До тих висот, де першодні ми,
Де знов все починається
з Початку...
Миттєвості далекої весни
Ви вбереагли,
Ви зберегли... На згадку...

* * *

Крізь нас незримо Час тече —
І люди, й зорі — без уваги.
Вогонь цей вас не обпече
І не порушить рівноваги.
Ви знаєте, герой — не ви —
Все тільки вимисел ліричний
Без полотна і без канви...
Для Муз статечних пересічний
Фантом дитинства наших душ,
Загубленім поміж світами.
Героям Слави грають туші...
Мені ж миліше полинами
Стежок неходженіх пройти,
Терпких роменів назбирати
Та без мети між суети
Буденність з небом поєднати.
Щоби тримався Світолад
Надії, Віри і Любові;

Щоби на щастя — зорепад
Й кохання вічне. Хай у Слові...
* * *

А ти вже пронікаеш
в задзеркалля,
Хоч накладаю тисячі табу.
Боюся знов розбитися
об скали...
Тож терни й зорі довкіл обійду.
Крізь роки-рока
над життєвим штором
Летять у прострій чайками слова.
У пісні суму цей акорд
мажорний —
Я вже безмовно-мудра, як сова.
Немов верба гіляєта

та дуплиста,
З якої за життя вже торф беруть,
Щоб розсадити квітів
рід барвистий,

БІЛЯ ВИТОКІВ СУЧАСНОЇ АБЕТКИ

24 травня увесь слов'янський світ урочисто прославляє братів Кирила і Мефодія — творців слов'янської писемності.

У Севастополі, на території Національного заповідника «Херсонес Таврійський» День слов'янської писемності і культури відзначили в останню неділю травня.

Того дня вхід до Національного заповідника був вільним, і городини мали змогу ознайомитися з виставками народного мистецтва та оцінити виступи місцевих творчих колективів. Активну участь у святі взяли Асоціація національно-культурних товариств, дитячо-юнацькі клуби, художні студії, творчі колективи Палацу дитинства та юнацтва, Український культурно-інформаційний центр.

Все святкове дійство, від написання сценарію до процедури нагородження учасників, організоване міським управлінням культури і туризму.

Сценарій був створений так, що поміж виступами творчих колективів глядач міг довідатися про походження нинішньої абетки, якою користуються сучасні слов'янські народи.

Фахівці пов'язують її з іменами візантійських проповідників християнства, болгар за походженням, Кирила та Мефодія.

Новий алфавіт, виникнення якого відноситься до IX століття, отримав тоді назву «кирилиця», на честь його автора Кирила. Допомагав Кирилові у цій благодорійній справі освіти слов'янських народів його старший брат Мефодій.

У процесітворення слов'янської абетки певне значення мала поїздка Кирила до Херсонесу (давньоруське місто Корсунь).

Одночасно зі створенням абетки було розпочато роботу над перекладом з грецької на слов'янську Євангелія та Псалтиря. Так була започаткована слов'янська літературна мова та книжкова справа. Все це згодом стало надбанням слов'ян, основою їхнього інтелектуального розвитку. Кирилиця є третьою офіційною азбукою Європейсь-

кого союзу, після грецької та латини.

Щорічне культурно-просвітницьке дійство, що проходить на території Національного заповідника «Херсонес Таврійський», сприяє вивченю власної історії та зміцненню культурних зв'язків між народами, що населяють багатонаціональне місто. Кошти на проведення свята виділяються з місцевого бюджету.

Попри те, що свято на території Херсонесу відбувається не вперше, зацікавленість громадян до нього не слабне, а навпаки зростає, — каже заступник начальника управління культури Марина Сидорець,

Заступник начальника управління культури м. Севастополя Марина Сидорець

дорець, коментуючи захід. — Я спостерігаю це свято багато років поспіль: з кожним роком число відвідувачів зростає. Серед них не лише ті, хто пришов сюди заради концертних номерів наших творчих колективів. Тут можна побачити і гостей міста. Туристи, що прибули з групами на екскурсію, маючи певні обмеження у часі, намагаються все оглянути й прослухати.

Цього року вперше у святі брали участь дитячі та юнацькі колективи. Якщо ми слухали «Веснянку», то це — студенти з Національного технічного університету. А якщо — «Калинку», то це — наші діти з Палацу дитинства і юнацтва.

Враховуючи чималу прохідність заповідника, думався, на святу побувала не одна тисяча севастопольців та гостей міста. Сьогодні тут розташувалися 50 виставок, на яких широко представлени вироби народного мистецтва. Серед них: мереживо, художня вишивка, розпис по дереву, плетіння з соломи та лози, декоративна іграшка, прикраси з бісеру, народний костюм — всього не перелічити. Яка кількість золотих рук! І все це — наші громадяни.

Вперше у заході взяли участь бібліотеки міста. Вони пока-

зали відвідувачам рідкісні видання, які іноді бувають представлені єдиним примірником. Разом з керівництвом держадміністрації ми намагалися відзначити кожного учасника виставки подякою, гравітою, сувеніром.

До речі, всі ці прекрасні сувеніри — вази з символікою Херсонесу (ми спеціально таку символіку підбирали) виготовлені на нашому Балаклавському заводі майлікі. Кошти на проведення свята виділені Севастопольською держадміністрацією, що свідчить про уважне ставлення керівництва міста до громади та зацікавленість у розвитку галузі культури і туризму.

Хочу додати, що святкування Дня слов'янської писемності і культури не закінчується заходами у Херсонесі. Воно продовжиться фестивалем духовної музики у Володимирському соборі. У фестивалі, крім місцевих колективів, візьмуть участь творчі колективи Ялти та Гурзуфа.

Духовна музика — це музика особлива. На фестивалі будуть представлені колективи з церковних громад та недільних шкіл.

Взагалі Севастополь ще не оцінений повною мірою, в тому числі й туристами, через недостатньо розвинуту інфраструктуру, певні труднощі переходного періоду від закритого міста, економічну кризу тощо. Місто ще про себе заявить, бо його духовний та культурний спадок надзвичайно потужний. Нам є що запропонувати найвигідливішому туристові.

Записала
Лідія СТЕПКО
м. Севастополь

ШВЕЦІЯ ВИГРАЛА «ЄВРОБАЧЕННЯ»

Переможцем чергового музичного конкурсу «Євробачення», фінал якого пройшов у Баку, стала співачка зі Швеції Лорен.

На другому місці — російська група «Бурановські бабушки». Третє місце посів серб Желько Йоксимович. Гайтана, яка представляла Україну, посіла 15-е місце. Про це повідомляє прес-служба Першого національного телеканалу, який проводив пряму трансляцію «Євробачення».

«У фіналі пісенного конкурсу «Євробачення» Швеція отримала 372 бали, Росія — 259, Сербія — 214, Україна — 65, — йдеється в повідомленні. Гайтана з піснею «Be My Guest» посіла 15 місце, незважаючи на кращі прогнози британських букмекерів.

Усього в пісенному конкурсі взяли участь виконавці з 24 країн. Переможець конкурсу був визначений шляхом глядацького телефонного і SMS-голосування.

Україна один раз вигравала конкурс «Євробачення». У 2004 році кращою піснею була визнана композиція «Дікі танці» у виконанні Руслани.

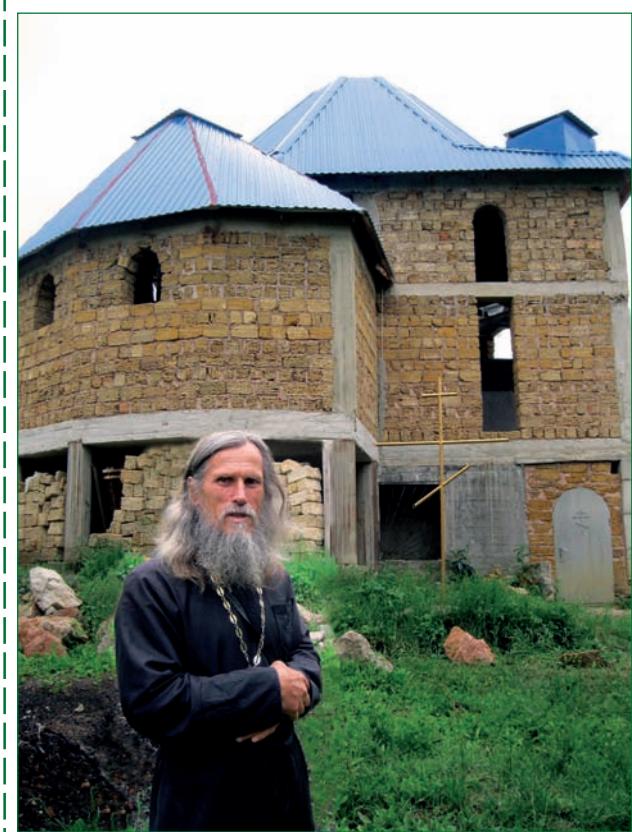
СТАРТУЮТЬ «БОСПОРСЬКІ АГОНИ»

XIV Міжнародний фестиваль античного мистецтва «Боспорські агони» стартує 2 червня в Керчі, повідомляють організатори.

Серед членів журі та почесних гостей фестивалю — народні артисти Лариса Кадирова, Василь Лановий, Олександр Голобородко, Наталя Єгорова.

У програмі фестивалю — виступи театрів з Росії, України та Польщі, виставка на античну тематику, демонстрація художніх фільмів, літературні концерти, творчі зустрічі.

Фестиваль пройде за підтримки Міністерств культури України і Криму, Верховної Ради Криму.

ПРЕОБРАЖЕННЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ З ТЕБЕ!

У Криму в с. Перевальому цього року розпочинається діяльність Православний літній оздоровчий дитячий табір «Преображення». Духовний наставник табору — отець Іван, настоятель церкви Покрови Пресвятої Богородиці з Перевального.

Майбутні учасники табору зможуть не лише більше познайомитися з природою та історією Криму, духовно і фізично оздоровитися, але й підсоблять отцю Івану у святій і великій справі — завершенні будівництва храму Преображення Господнього, який розташований на місці тaborування. До слова, це вже третій Православний храм, який отець Іван будує на кримській землі.

Детальніша розповідь про табір буде опублікована у найближчих номерах «Світлиці», а поки що більше довідатися про відпочинок у ньому можна за тел.: (066) 002-41-39, (063) 605-65-28 або на сайті www.preobrajennya.mail.ua

На фото — отець Іван біля недобудованого храму Преображення Господнього біля с. Перевального

Фото Юлії Кацу

ПЕРЕДПЛАТИТИ «Кримську світлицю» на друге півріччя 2012 року можна у будь-якому поштовому відділенні на території України. Щоб отримувати газету з початку липня, потрібно встигнути оформити передплату до 10 червня!

Передплатний індекс — 90269

**ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ: 1 місяць — 9,27 грн.;
3 місяці — 27,21 грн.; 6 місяців — 52,77 грн.**

Гурт «Калинка»

Гурт «Візерунки»

Оформити передплату на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com